

2019

MATHEMATICS

(General)

Paper : 6.2

(Advanced Calculus)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Answer either in English or in Assamese

1. Answer the following as directed : $1 \times 10 = 10$

তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া :

(a) If $A = \left\{ \frac{1}{n} : n \in N \right\}$, find the set of limit points of A (w.r. to usual metric).

যদি $A = \left\{ \frac{1}{n} : n \in N \right\}$, A -ৰ সীমাবিন্দুৰ সংহতিটো নিৰ্ণয় কৰা (সাধাৰণ দূৰিক সাপেক্ষে)।

(b) Write the value of $\Gamma(n)$, where n is a natural number.

$\Gamma(n)$ -ৰ মান লিখা য'ত n এটা স্বাভাৱিক সংখ্যা।

- (c) State Bolzano-Weierstrass theorem.
Bolzano-Weierstrass-ৰ উপপাদ্যটো লিখা।
- (d) Is the set of real numbers w.r. to usual metric complete?
সাধাৰণ দূৰিক সাপেক্ষে, বাস্তৱ সংখ্যাৰ সংহতিটো এটা পূৰ্ণ দূৰিক স্থান হয়নে ?
- (e) Every continuous function is Riemann integrable.

(Write True or False)

প্রতিটো অবিচ্ছিন্ন ফলন Riemann অনুকলনীয়।

(সঁচা নে মিছা লিখা)

- (f) Express beta function $B(l, m)$ mathematically.
বিটা ফলন $B(l, m)$ -ক গাণিতিকভাৱে প্ৰকাশ কৰা।
- (g) Give an example of an improper integral of first kind.
এটা প্ৰথম প্ৰকাৰৰ অপ্ৰকৃত অনুকলনৰ উদাহৰণ দিয়া।
- (h) Define open set.
মুক্ত সংহতিৰ সংজ্ঞা লিখা।
- (i) Write definition of Cauchy sequence.
কশ্চি অণুক্ৰমৰ সংজ্ঞা লিখা।
- (j) When an integral is said to be improper?
এটা অনুকলনক কেতিয়া অপ্ৰকৃত বুলি কোৱা হ'ব ?

2. Answer the following questions : 2×5=10

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Let $d: R \times R \rightarrow R$ be defined by $d(x, y) = |x - y|$. Show that d is a metric on R , $x, y \in R$.

ধৰা হ'ল $d: R \times R \rightarrow R$ ফলনটোৰ সংজ্ঞা এনেধৰণে দিয়া আছে $d(x, y) = |x - y|$, $x, y \in R$. দেখুওৱা যে d , R -ত এটা দূৰিক।

(b) Evaluate upper Riemann sum for the function $f(x) = C$, where C is a constant.

$f(x) = C$ ফলনটোৰ উৰ্ধ বাইমান যোগফল উলিওৱা য'ত C এটা ধ্ৰুৱক।

(c) Evaluate (মান নিৰ্ণয় কৰা) :

$$\int_0^1 \int_0^1 (x + y) \, dx \, dy$$

(d) Show that (দেখুওৱা যে)

$$\Gamma(n) = (n-1) \int_0^{\infty} e^{-x} x^{n-2} \, dx$$

(e) Show that X is an open set, where (X, d) is a metric space.

দেখুওৱা যে (X, d) দূৰিক স্থানত X এটা মুক্ত সংহতি।

3. Solve any *four* of the following : 5×4=20

তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো চাৰিটাৰ সমাধান কৰা :

(a) Give an example of an incomplete metric space with justification.

যুক্তি সহকাৰে এটা অপূৰ্ণ দূৰিক স্থানৰ উদাহৰণ দিয়া।

(b) In a metric space, show that every open sphere is an open set.

এটা দূৰিক স্থানত, দেখুওৱা যে, প্ৰত্যেক মুক্ত গোলক এটা মুক্ত সংহতি।

(c) Examine the convergence of the following integral :

তলৰ অনুকলনটোৰ অভিসাৰিতা পৰীক্ষা কৰা :

$$\int_0^1 \frac{dx}{x^{1/2}(1-x)^{1/3}}$$

(d) Show that (দেখুওৱা যে)

$$\int_a^b f dx \leq \int_a^{\bar{b}} f dx$$

(e) Evaluate $\iiint e^{x+y+z} dx dy dz$ over the positive octant such that $x+y+z \leq 1$.

ধনাত্মক চোকত $\iiint e^{x+y+z} dx dy dz$ -ৰ মান নিৰ্ণয় কৰা য'তে $x+y+z \leq 1$.

4. Solve any *two* of the following : 10×2=20

তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো দুটা সমাধান কৰা :

(a) (i) Show that in a metric space, every convergent sequence is a Cauchy sequence.

দেখুওৱা যে, এটা দূৰিক স্থানত প্রতিটো অভিসাৰী অণুক্ৰম একোটা কশি অণুক্ৰম।

(ii) If $f(x) = x^2 \forall x \in [0, a]$, find $L(p, f)$.

যদি $f(x) = x^2 \forall x \in [0, a]$, $L(p, f)$ নিৰ্ণয় কৰা।

(b) Test convergence for the following integrals :

তলত অনুকলনবোৰৰ অভিসাৰিতা পৰীক্ষা কৰা :

(i) $\int_0^{\infty} \frac{\cos x \, dx}{1+x^2}$

(ii) $\int_0^{\infty} e^{-x^2} \, dx$

(c) (i) If $f \in R[a, b]$, show that $f^2 \in R[a, b]$.

যদি $f \in R[a, b]$, দেখুওৱা যে $f^2 \in R[a, b]$.

(ii) Evaluate (মান নিৰ্ণয় কৰা) :

$$\int_0^1 \left[\int_0^1 \frac{x-y}{(x+y)^3} \, dy \right] dx$$

5. Solve any two of the following : 10×2=20

তলত দিয়াবোৰৰ যি কোনো দুটা সমাধান কৰা :

(a) (i) Prove that (প্রমাণ কৰা যে)

$$B(m, n) = B(m+1, n) + B(m, n+1), \quad m > 0, n > 0$$

(ii) Show that (দেখুওৱা যে)

$$B(l, m) = \int_0^{\infty} \frac{x^{l-1}}{(1+x)^{l+m}} dx$$

(b) (i) Show that (দেখুওৱা যে)

$$\int_0^{\pi/2} \log \sin x \, dx$$

converges (অভিসাৰী).

(ii) Let f be a continuous function defined on $[a, b]$ and $f \in R[a, b]$. Prove that for some $c \in [a, b]$,

$$\int_a^b f(x) \, dx = (b-a) f(c)$$

ধৰা হ'ল $[a, b]$ অন্তৰালত f এটা অবিচ্ছিন্ন ফলন আৰু $f \in R[a, b]$. কোনো এটা বিন্দু $c \in [a, b]$ -ৰ বাবে দেখুওৱা যে

$$\int_a^b f(x) \, dx = (b-a) f(c)$$

(c) (i) Evaluate (মান নির্ণয় করা)

$$\iiint_R (x+y+z+1)^2 dx dy dz$$

where R is the region bounded by $x \geq 0$, $y \geq 0$, $z \geq 0$, $x+y+z \leq 1$.

য'ত R , ক্ষেত্র $x \geq 0$, $y \geq 0$, $z \geq 0$, $x+y+z \leq 1$ -ৰ দ্বাৰা সীমিত।

(ii) Prove that (প্রমাণ করা যে)

$$\iiint_R (x+y+z) dx dy dz = \frac{9}{2}$$

where (য'ত)

$$R : 0 \leq x \leq 1; 1 \leq y \leq 2; 2 \leq z \leq 3$$

***